

TÜRK VE ALMAN DESTANLARINDA KADIN KİŞİLİKLERİ

Doç. Dr. Neşe ONURAL(*)

Türk ve Alman Destanlarında Kadın Kişiliklerini ele almadan önce eski Türk'lerde ve Germen'lerdeki kadının toplum içindeki yeri üzerinde durmak istiyorum. Eski Germen'lerde toplum yapısı bizim İslâmiyetten önce ve göçebelik devrindeki yapıya çok benzemektedir: Ağır yaşam koşulları, göç ve savaşlar, gönüllerde aşkın duygusallığına yer bırakmıyor. Her iki toplumda da kadın, bir haz ve aşk konusu değil. Evlilik, aileler tarafından kararlaştırılıyor ve evlilik yaşına gelmiş gençlere uygun eşler bulunuyor. Germen ailelerinde evlilik konusunda gençlere fikirleri hiç sorulmuyor. Evlilik, karşılıklı çıkarlar temeline dayalı bir ortaklık şeklinde aileler tarafından gerçekleştiriliyor.

Bizim eski Türk adetlerinde ise ebeveyn, çocuklarını evlendirmek konusunda üzerlerine düşeni yapar. Fakat gençler, kendilerine evlenmek üzere uygun görülen eşlerini kahramanlık ve cesaret açısından denemek isterler. Eski Türk'lerde bir erkek evleneceği zaman karısında aradığı en büyük özellik kahramanlıktır. Evleneceği kızın, kendisi gibi ata binmesini, ok atmasını, kılıç kullanmasını ve gerektiğinde de düşmanla kahramanca savaşmasını bilmelidir. İslâmiyetten önce göçebelik devrindeki Türk kadınının da evleneceği erkekte aradığı en büyük meziyet, cesaret ve kahraman-

(*) Marmara Üniversitesi, Fen ve Edebiyat Fakültesi, Alman Dili ve Edebiyatı

lıktır. Kadın, kocası ile birlikte göçebe yaşamının getirdiği bütün zorlukları paylaşır, kocasına daima destek olur, gerektiği zaman da ata bincer, kocası ile birlikte düşmana karşı savaşır. Eski Türk ailesi içinde kadının yeri çok önemlidir. Çocukların yetiştirilmesi ve çocukların gelecekları konusunda kadın, kocası kadar söz sahibidir. Anne kutsal bir varlıktır. Anneye hürmet Türk ailesinde başta gelen bir vasıftır. Anneye bağlılık, anne sevgisi büyük kahramanlıklara neden olur.

Bir süre önce kaybettiğimiz değerli hocamız Prof. Dr. Mehmet KAPLAN, «Dede Korkut Kitabındaki Kadın» başlıklı makalesinde eski Türk'lerde anne kavramı üzerine şunları söylüyor: «Her şeyden önce anne: Mal feda edilir, oğul feda edilir, karı feda edilir, fakat anne asla».

Oğulun anneye bağlılığı kadar annenin de oğula bağlılığı ve fedakârlığı yürekleri titreten bir şiddetle karşımıza çıkıyor eski Türk'lerde. Fakat her şeyden önce kadının iffeti ve namusu geliyor. Burada Dede Korkut hikâyelerinden bir örnek vermek istiyorum: Salur Kazan'ın karısı Burla Hatun ile oğlu Uruz'u esir alan Şökli Melik, Burla Hatun'u cariyesi yapmak ister. Fakat Burla Hatun'u nedimenin içinden seçemez. Çünkü hangisine yanaşsa bu kırk kızdan her biri «Burla Hatun benim,» cevabını verir. Bunun üzerine Şökli Melik korkunç bir yol bulur Burla Hatun'u ortaya çıkarmak için. Salur Kazan'ın oğlu Uruz'u kesip etinden kavurma yapılmasını emreder. Bu kavurmadan esirlere sunulacaktır. Hangi kadın bu kavurmayı yemezse Burla Hatun'un o olduğu ortaya çıkacaktır. Bunun üzerine Burla Hatun ile oğlu arasında şöyle bir konuşma geçer: (Burla Hatun oğluna sorar:)(*).

- Oğul, oğul, ay oğul!
Dolaması altın beşikte belediğim oğul!
Kâfirler ters danışmışlar,
Kazan-oğlu Uruz'u hapisten çıkarın,
Boğazından urganla asın,
İki küreğinin arasından çengele geçirin,
Kıyma kıyma ak etinden çekin,
Kara kavurma edip kırk bey kızına iletin,
Her kim yidi o değil,

(*) Dede Korkut Hikâyeleri, Orhan Şaik Gökyay, Kültür Bakanlığı Yayınları, no: 6)é, Halk Kitapları I, İstanbul, 1937, Sayfa 34-35.

Her kim yemedi, o, Kazan Hatunudur,
Çekin döşeğimize getirelim,
Sağrak sürdürelim, demişler,
Senin etinden oğul, yiyeyim mi?
Yoksa şası dinli kâfirin döşeğine gireyim mi?
Ağan Kazan'ın namusunu sındırayım mı?
Nice edeyim, oğul hey,»

Bu soru üzerine Uruz kızar ve annesine şöyle der: «Sakin kadın ana benim üzerine gelmeysin. Benim için ağlamayasın. Ko, beni, kadın ana çengele vursunlar. Ko, etimden çeksınler, kara kavurma etsınler. Kırk bey kızının önüne iletsınler. Onlar bir yediğinde sen iki ye. Kâfirler bilmesınler, duymasınlar da sası dinli kâfirin döşeğine varmayasın. Sağrağını sürmeysin. Atam Kazan namusunu sımayasın, sakın».

Görüldüğü gibi anne, iffet ve namusun yitirmektense canından çok sevdiği oğlunun etinden yemeğe hazırdır. Ve oğul da anneyi bu eyleme şiddetle zorlamaktadır. Türk Kadını'nın iffeti ve namusu, evlât sevgisinden dahi önce gelmektedir. Eski Türk'lerde bir kadına tecavüz etmenin cezası idamdır. Tespit olunan suç üzerine ceza Türk Tôresine göre derhal yerine getirilir.

Eski Germen'lerde ise aile namusunun korunmasını farklı bir biçimde görüyoruz. Evlilik ve aile bağları kutsaldır. Bir kadın yalnız bir kez evlenebilir. Kadının sadece kocasına sevgi duyması yetmez. Kocasının kişiliğinde evlilik bağı sevecek ve bu bağı saygı gösterecektir. Bu bağı zedelemek kimsenin aklına gelmez. Fakat olur da kadın kocasını aldatırsa, bunun cezası çok ağırdır. Bu cezayı vermek yetkisini, toplum kocanın kendine vermiştir. Aldatılan koca, karısını orada anında herkesin gözü önünde cezalandırır. Aile bağlarının erkek tarafından zedelendiği bir durumda, erkeğe ceza vermek eski Germen toplumlarında yoktur. Kadın, doğduğu andan ölene kadar erkeğe itaat etmekle yükümlüdür. Önce kendi ailesi içinde babaya sonra da kocasına itaat eder. Savaşma dışında yaşamın bütün yükü kadının omuzlarındadır. Erkeğin Germen toplumlarında tek bir görevi vardır: Savaşmak... Hayat, savaşmakla dinlenmek arasında gece ve gündüz gibi sanki iki ayrı ve zıt parçaya bölünmüştür. Hıristiyanlığın yayılmaya başladığı ilk devirlerde ve kavimler göçü sırasında Germen boyları, hayatlarını savaşarak ve avlanarak idame ettirmekteydiler. Eski Türk'lerde olduğu gibi onların da hayatları göç etmekle ve savaşmakla geçmek-

teydi. Yine eski Türk'lerde olduğu gibi onlarda da bey ve adamları arasında hiç bir gücün sarsamayacağı bir sadakat bağı vardı. Kahramanlık ve cesaret en önemli meziyetti. Yalnız evlenirken -eski Türk'lerde olduğu gibi- eşlerinde kahramanlık ve cesaret vasıflarını aramak adeti Germen'lerde yoktu. Daha önce de dediğim gibi, evlilik aileler tarafından kararlaştırılan bir ticari anlaşmadır. Evlenirken çeyizi erkek getirir. Kadın da erkeğe bir silah hediye eder. Çeyiz büyük baş hayvanlar, at ve silahlardan müteşekkildir. Bu hediyelerin her birinin sembolik bir anlamı vardır. Kadın, savaşta ve barışta erkekle her türlü zorluğu paylaşacaktır. Yalnız Germen kadınları Türk kadınları gibi silah kullanıp savaşmazlar, savaş eğitimi de görmezler. Kadın, savaşmanın dışında ailenin yaşamını sürdürmesi için gerekli tüm işlemlerden sorumludur. Başta evin her türlü işi ve çocukların bakımı ile görevli kadın, esirlerle birlikte tarlada da çalışır ve hayvanları otlatır. Kadın, gerektiği zaman kocası ile birlikte savaşa da gider. Savaşta kadının görevi kocasının yaralarını sarmak, yorgun düştüğü ve ümitsizliğe kapıldığı anda onu yeniden canlandırıp, yeni bir güçle düşmana saldırmasını sağlamaktır.

Bir yenilgi durumunda ise esir düşmektense kocası ile birlikte savaş meydanında intihar eder. Çünkü Germen'ler için esir düşmek, ölmekten daha kötü bir olaydır. Savaş meydanında esir düşmek için kendini öldürenler şeref kazanır ve kahramanlık ölümünü seçmiş olurlar.

Germen'lerde düşmanı yenmek için başvurulan her türlü hile hattâ cinayet dahi mübahtır. Düşmanı sinsice arkadan vurmak ahlâksızlık sayılmaz. En büyük ahlâksızlık, savaştan korkup kaçmaktır. Böyle korkakların ne yaşamaya ne de ölmeye hakları yoktur. Toprak dahi onların cesetlerini kabul etmek istemez. En büyük erdem, dosta ve efendiye sadakatle hizmettir. Bunun için de düşmanla cesaretle savaşıp her ne bahasına olursa olsun zaferi elde etmek gerekmektedir. Savaşmadıkları zaman Germen'ler, boş zamanlarını yiyip içmek ve eğlenmekle geçirirler. Kumar da yaygın bir zaaftır. Kumarda herşeylerini, hatta bazen karılarını dahi kaybedene kadar oynarlar. Kadının bir yerde maldan farkı yoktur. Böyle olmakla beraber kadının yine de Germen toplumlarında kutsal bir yeri vardır. Bu kadınların geleceği görüp gelecekten haber verme yeteneğinden kaynaklanmaktadır. Sihir ve büyüye inanan Germen'ler için bu yetenek sadece kadınlarda vardır. Kadınlar,

esrarlı sihir ve büyülerle kötü ruhları kovarlar ve böylece soylarını ve ailelerini korurlar. Özellikle yaşlı kadımlara çok saygı gösterirler. Eski Türk'lerde olduğu gibi Germen'lerde de örf ve âdetlere bağlılık, aileyi ve toplumu denetleyen en büyük güçtür. Törelere yeğâne kanundur.

Alman Destanlarının çoğu kavimler göçü sırasında ortaya çıkmış ve asırlar boyu «SCOPF» denilen gezici ozanların dilinde ve şarkılarında yaşamıştır. Bunların yazıya geçmesi 8.ci yüzyılın ikinci yarısında başlar. Alman Edebiyatı Tarihini de biz bu tarihten itibaren başlamış kabul ediyoruz. Yazılı edebiyattan önceki devirlere ait bilgileri, destanlardan Germen Mitolojisinden ve Casar'la Romalı Tarih yazarı Tacitus'un bıraktıkları bilgilerden öğreniyoruz. Tacitus'un Germen Kavimleri üzerinc 46 Bölümlük «GERMANIA» adlı bir eseri vardır. Eski Germen'lerin özellikleri hakkındaki bilgilerin çoğu Tacitus'un «GERMANIA» sinda mevcuttur (*).

Tacitus, Germen'lerin yapısında devamlı olarak çelişki halinde bulunan bir ikilik görür. Şeselâ bir yanda bitip tükenmek bilmeyen bir savaşma arzusu, diğer yanda hiç bir şey yapmadan vakit öldürmek tutkusunu. Aynı şekilde erdemlilik ve günah işleme meyla aynı anda ortaya çıkan özelliklerdir Germen'lerde. Bir şeye ulaşma hırsı ortaya çıkınca erdemlilikten erdemsiz davranışa geçiş çok süratle olmakta ve hedefe ulaşmak için Germen'ler hiçbir sınır, hiçbir ahlâk kuralı tanımamaktadırlar.

Kavimler göçü devrinin kadimında da şeytani bir hırsın varlığına şahit oluyoruz. Kötü bir kader kadını yıkıp onu isyana sürüklediği anda, gaddarlıkta erkeği çok geride bırakan intikam hırsıyla kan içmeğe doyamayan korkunç bir yaratık olarak çıkıyor karşımıza Germen kadını: Brünnhild, Kriehmild, Fredegund veya Rosemund Germen Destanlarında bu tip kadınları oluşturmaktalar.

Alman Destanlarının başında «Nibelungenlied» gelmektedir. Bu destan kavimler göçü sırasında (yaklaşık M.S. 500 yıllarında) birbirinden müstakil küçük destan parçacıkları halinde halk arasında oluşmuş olup, 12.ci yüzyılda yazıya geçirilmeğe başlanmıştır. Bugünkü haline 13.cü yüzyılın başında adı bilinmeyen Avusturya'lı bir yazar tarafından getirilmiştir.

(*) Tacitus, Germania, Reclam Universal Bibliothek Nr. 723, Stuttgart 1971.

Bu destanda iki kadın tipi karşımıza çıkıyor. Fakat bunlar, ne Beyrek'in beşik kertmece nişanlısı Banı Çiçek, ne de kocası Kaan Turalı'yı düşman elinden kurtaran Selcen Hatun'dur. Brünhild ile Selcen Hatun'un ortak bir yönleri var: Kendileri ile evlenmek isteyen erkeğin olağanüstü kahramanlıklar göstermesi ... Bu şartı yerine getiren erkek emeline kavuşacaktır.

Dede Korkut Kitabından «Kanlı Koca-oğlu Kanturalı Boyu» hikâyesinde Tarabuzan tekürünün birçok meziyetleri olan sevimli güzel bir kızı vardır. Ancak kızın babası, kızı Selcen Hatun'u üç ejderhayı öldürecek yiğide vermeğe and içmiştir. Her kim bu işi başaramazsa başı gövdesinden ayrılacak ve kale burçlarına asılacaktır. Kanlı Koca oğlu Kanturalı gelip bu üç canavarı öldürene kadar Selcen Hatun'a gönül veren tam otuz iki kişinin kafası kesilip kale burçlarına asılmıştır (*).

Ejderha motifinin ve buna benzer diğer masal motiflerinin Türk destanlarına kıyasla Alman destanlarında daha fazla ortaya çıktığını görüyoruz. Meselâ kadında kahramanlık unsuru, Türk Destanlarında (Dede Korkut Hikâyelerinde) doğal bir yetenek olarak ortaya çıkarken, Alman Destanlarında mitolojik imajlara veya masal motiflerine dayandırılıyor. Kahramanlık vasıflarına sahip kadınları bu destanlarda olan üstü güçlere sahip insan üstü varlıklar olan «Walküre'ler» (Savaş Tanrıçaları) oluşturuyor.

Yine Dede Korkut Kitabından «Kam Büre Bey-oğlu Bamsı Beyrek Boyu» hikâyesinde nişanlısı Beyrek'in gücünü denemek isteyen Bican Beyin kızı Banı Çiçek, kendin ona Banı Çiçek'in dadısı olarak tanıtp nişanlısı ile at yarıştırmak, ok atmak, güreş tutmak ister. Kızın isteğini kabul eden Beyrek, dadı olarak bildiği Banı Çiçek ile bütün bu yarışlara girer ve hepsinden de galip çıkar. Sonunda nişanlısının her yönde kendisinden üstün olduğunu gören Banı Çiçek nişanlısına kendini tanıtır ve onunla evlenmeye razı olur (*).

Nibelungen Destanında Brünhild ve evleneceği adamın kendisini üç savaş turnuvasında yenmesini şart koşmuştur. Ne var ki Brünhild'i yenecek hiçbir ölümlü erkek yoktur. Çünkü Brünhild,

(*) Dede Korkut Hikâyeleri, Orhan Şaik Gökyay, Kültür Bakanlığı, Halk Yayınları I, İstanbul 1976, Sayfa 133-158.

(*) Dede Korkut, Orhan Şaik Gökyay, İstanbul 1976, Sayfa 48-93.

olağanüstü güçlere sahip bir Savaş Tanrıçasıdır. Brünhild'i ancak yine kendisi gibi olağanüstü güçlere sahip Siegfried yenecektir. Ve bu da yine -ne bahasına olursa olsun- hedefe ulaşmayı amaçlayan hileli bir oyunla gerçekleşecektir. Brünhild ile evlenmeyi aslında Burgund kralı Günther istemektedir. Fakat onu yenecek güce sahip değildir. Derken Hollanda kralının oğlu Siegfried çıkar gelir Burgund sarayına. Siegfried'in amacı da yine başkadır. O da Günther'in kız kardeşi Kriemhild'in güzelliğın duymuş ve Kriemhild'i kendisine eş olarak almak için Burgund'un başkenti olan Warms'a gelmiştir. Dede Korkut Hikâyelerinde erkekler, evlenecekleri kadında cesaret ve kahramanlık ararken Alman destanlarında evlenecekleri kadında sadece güzellik aradığı görülmektedir. Günther, Siegfried'e kız kardeşini vermeğe razıdır. Fakat bir şartı vardır: Siegfried, Brünhild'i kazanmakta kendine yardım edecektir. Siegfried, Brünhild'i yenmek için birçok özelliklere sahiptir: Sihirli kılıcı «Balmunc» sayesinde girdiği her savaştan galip çıkar. Yine sihirli pelerininin yardımıyla istediği zaman kendini görünmez hale getirir. Gençliğinde öldürmüş olduğu ejderhanın kanında yıkanmış olduğu içinde teninin hiç bir silahın işleyemeyeceği olağanüstü bir özelliği vardır.

Böylece aralarında gizli bir anlaşma yapan Günther ve Siegfried, İzlanda'da hüküm süren kraliçe Brünhild'in sarayına giderler. Brünhild'in şart koştuğu savaş turnuvaları başlar. Bu turnuvalarda Siegfried kendisini görünmez hale getiren pelerini giyer ve kral Günther'in yanında yer alır. Günther, Brünhild ile gerçekte kendisi savaşıyormuş gibi hareketler yapar ve görünmez Siegfried, Brünhild'i sıra ile üç turnuvada da yener. Herkes rolünü çok iyi oynayan Günther'i alkışlar. Artık Brünhild sözünü tutmak zorundadır. Böylelikle Günther ile evlenmeğe razı olur. Brünhild'in Günther'in karısı olduktan sonra olağanüstü güçlerini kaybetmesi de yine Germen'lerin kadını erkeğe tabi kılan toplum kurallarından kaynaklanmaktadır. Bir savaş tanrıçası, ölümlü bir erkeğın karısı olunca bütün gücünü kaybediyor ve kocasının hakimiyeti altına giriyor.

Günther ile Brünhild'in evlenme olayında ikinci bir hileye de ha başvurulur. Zifaf gecesi, kocası ile güreş tutup onu elleri ve ayaklarından bağlayıp duvardaki çengele asan Brünhild, Siegfried in gücü karşısında yine yenilir. Siegfried Günther'in ricalarına dayanamaz, pelerin sayesinde yine görünmez hale gelir ve yeni evli çiftin odasına girer. Günther'e Brünhild'i bu kez de yenmesi için

yardım eder. Olay sırasında da Brünhild'in kemeri ile yüzüğünü alır ve yeni evlendiği karısı Kriemhild'e verir. Bu sırrı ölene kadar saklamasını sıkı sıkı tembih eder. Kemer, genç kızlık, yüzük ise evlilik bağına ihanet sembolüdür. Aslında Siegfried sadece yardımcıdır. Fakat semboller, onun Brünhild'in ilk kocası olduğunu gösterir.

Düğünden sonra Siegfried Kriemhild ile birlikte memleketine döner. Ve olaysız mutlu bir on yıl geçer. Bu arada her iki çiftin birer oğlu olur. Alman destanlarında dikkatimizi çeken nokta, Türk destanlarının aksine çocuğa hiç önem verilmeyişi ve kadının anne olarak hiç bir işlevi, hiç bir önemi olmayışıdır. Destanda çocukların sadece doğduğu söylenir ve bir daha onlardan hiç söz edilmez.

On yıl sonra Brünhild'in daveti üzerine Kriemhild ve Siegfried tekrar Worms'a gelirler ve burada felâket başlar. Kiliseye ilk önce kimin gireceği sorunu felâketi doğurur. Her iki kraliçe de kocalarının üstünlüğü üzerine iddiaya girerler. En üstün olanın karısı kiliseye ilk önce girme hakkına sahip olacaktır. Brünhild, Siegfried'in kocasının emrinde çalışan biri olarak bildiği için kiliseye Kriemhild'in önünden girme hakkının kesinlikle kendinde olduğunu söyler. Kriemhild ise, durum Brünhild'in sandığı gibi de olsa, Siegfried'in nikâhlı karısı olarak yine de kendisinin Brünhild'den önce kiliseye girme hakkına sahip olduğunu iddia eder. Bu iddiasını ispatlamak için de gider kemeri ve yüzüğü getirir. Böylece bir kadının zaaflarına yenilebileceğini ve bu yüzden sır saklamanın güç olduğunu ortaya koyar. Korkunç sır ifşa edilmiş, Brünhild hakarete uğramıştır. İntikam alınmalıdır.

Bu arada karısının bu davranışına çok kızan ve üzülen Siegfried, çok sevdiği karısını döverek cezalandırır. Burada yine kadını alçaltıcı bir davranış ile karşılaşırız. Kadının sosyal mevkii ne olursa olsun, kocası ona isteği şekilde cezalandırma hakkına sahipti. Eski Türk'lerde gördüğümüz kadın ve erkek eşitliğinin eski Germen'lerde izlerine dahi rastlayamıyoruz.

Siegfried, karısı adına kral Günther'den özür diler, olay kapanmış gibi görülür. Fakat sarayda Siegfried'i öldürme planları yapılmaktadır. Kraliçenin uğradığı hakaret ancak kanla temizlenecektir. Burada kadının lekelenen şerefının kurtarılması için hazırlanan cinayet planı ve bu planın uygulanış biçimi ilginçtir. He-

defe yine hile ile ulaşacaktır. Çünkü Germen töresine göre düşmanı yenmek için her türlü hile serbesttir. Bu kez, hileye kanma ve aldanma sırası Kriemhild'dedir. Siegfried'i öldürmek için önce onun vücudunun neresinden yaralanabileceğini öğrenmek gerekmektedir. Kral Günther, göstermelik bir seferberlik ilan eder. Sözde Danimarka ile savaşılacaktır. Her zaman olduğu gibi Siegfried, Günther'in yanında yer alacağına ve ona yardım edeceğine söz verir. Kriemhild buna karşıdır. Kocasını için korkmaktadır. Kriemhild tam bir panik havası içindeyken kralın en sadık adamı olan Hagen kendini ziyaret eder. Aralarındaki akrabalık bağlarından söz ederek Kriemhild'in güvenini kazanır ve savaşta kocasını koruyacağına dair yemin eder. Yalnız, düşmanların silahlarından Siegfried'i koruyabilmek için onun vücudunun neresinden yaralanabileceğini bilmelidir. Kriemhild, Hagen'in bu yalancı dostluğuna inanır ve kocasının gömleğinin arkasına bu yeri belli edecek bir işaret dikeneceğine dair söz verir. Ve sözünü tutar: Siegfried, öldürdüğü ejderhanın kanında yıkanırken yakınında bulunan ıhlamur ağacından bir yaprak düşmüş, iki kürek kemiğinin arasına yapışıp kalmıştır. Siegfried'in vücudunda silah işleyecek tek yer burasıdır. Kriemhild, bu yeri Hagen'e Siegfried'in gömleğine diktığı haç işareti ile belli eder. Fakat içi rahat değildir. Kocasının tehlikede olduğunu haber veren kötü rüyalar görür. Onu savaşa gitmekten vaz geçirmeye çalışır. Ne yazık ki bütün çabaları boşunadır. Siegfried savaşa gider. Savaş seferi yolda bir av partisine dönüştürülür. Sözde Danimarkalı'lar son dakikada savaşmaktan vazgeçmişlerdir. Av partis sırasında yine önceden tasarlanan hileli bir oyunla Siegfried bir çeşmeden su içerken Hagen elindeki mızrakla onu arkasından -Kriemhild'in işaretlediği yerden- vurur. Su içmekte olan bir insanı arkadan vurmak, eğer bu kişi bir düşmansa veya kötü suç işlemiş ve cezalandırılması gereken biri ise Germen töresine göre kötü bir hareket değildir. Böylece Kriemhild, Hagen'in hilesine kanarak dolaylı yoldan kocasının ölümüne sebep olur. Siegfried'in öldürülmesinden sonra Kriemhild hakkı olan Nibelungen hazinesine sahip olamaz. Hagen, hazine eline geçtiği takdirde Kriemhild'in adam toplayıp kardeşlerinden ve kendisinden intikam alacağından korkar ve bu yüzden hazineyi Ren nehrine atar.

Nibelungen Destanının Siegfried'in ölümünden sonra gelen ikinci kısmında Kriemhild'i çok değişik bir kişilik içinde görüyoruz. Kocasının sevgisiyle yaşayan duygusal hassas kadın, intikam ateşiyle yanan bir canavar olarak karşımıza çıkıyor. Yaşama gü-

cünü sevgiden alan bu kadın, şimdi intikam hırsı ile tam 13 yıl sonra Atilla'nın evlenme teklifini kabul edip Hun Hükümdarlığının başkenti Etzelburg'a gelir. Bütün amacı intikamdır. Kocasını öldürenlerden, ona bu acıyı verenlerden intikam alacaktır.

İntikam bekleyişi içinde bir on yıl daha geçer. Atilla ile evliliğinden bir oğlu daha dünyaya gelir. Kriemhild'i destanın bu ikinci kısmında da anne olarak hiç bir işlevde göremiyoruz. Nihayet Kriemhild, intikam planını uygulamaya koyulur. Atilla'ya kardeşlerini Hun Hükümdarlığının başkentine davet ettirir. Bu arada hazırlıklarını yapar. Davet üzerine Burgund Kral ailesi, kral Günther, diğer iki kardeşi Gernot, Giselher, sadık adamları Hagen ve diğer maiyettekiler Kriemhild'in sarayına gelirler. Kanlı olaylar, Kriemhild'in Burgund askerlerinin bulunduğu bir kışlayı ateşe vermesi ile başlar. Bu haber üzerine kızan Hagen, Kriemhild'in oğlu Ortlieb'in kafasını uçurur. Bir kılıç darbesi ile gövdesinden ayrılan baş, Kriemhild'in kucağına düşer. Tüylür ürpertici bu sahne karşısında beklenti Kriemhild'in anne olarak bir eyleme geçmesidir. Fakat Kriemhild'in esas derdi kocasının intikamını almak ve Nibelungen hazinesini ele geçirmektir. Burada eski Germen'lerin hazine tutkusu vurgulanıyor. Hazine sahibi olan kişi asker besliyebiliyor ve iktidar sahibi oluyordu. Hazine iktidar anlamına gelmektedir eski Germen'lerde. Kriemhild'in hedefi de intikamını aldıktan sonra hazineyi ele geçirip iktidar sahibi olmaktır. Kriemhild sadece intikam hırsı ile değil aynı zamanda iktidar hırsı ile de yanıp tutuşmaktadır. Bu doymak nedir bilmeyen hırs, bütün Burgund'ların ölümüne neden olur. Siegfried'in kılıcını Hagen'den geri almış olan Kriemhild, bu kılıçla etrafa ölüm saçmaktadır. En son olarak Hagen'in başını uçurur. Atilla'nın yanında paralı asker olarak görev yapan Ostrogot kralının en sadık adamı Hildebrandt, bu kadar çok değerli kahramanın bir kadın tarafından öldürülmesine dayanamayarak kılıcını çeker ve Kriemhild'i parçalar.

Destan Atilla'nın, Ostrogot Kralı Dietrich von Bern'nin ve adamlarının ölenlerin arkasından acı yakarışları ile son buluyor. Cereyan eden olaylar içinde destanda Atilla'ya hiç bir aktif rol verilmeyişi dikkati çekiyor. Atilla, karısının ölüm saçan bir intikam canavarı olmasına ve sonunda Hildebrandt tarafından hunharca öldürülmesine seyirci kalıyor. Bu destanda Atilla'nın yeri arka planda adeta olaylar sahnesinde olayları geriden izleyen bir sahne dekoru görünümündedir.

Nibelungen Destanında her iki kadın kahramanı da Türk Destanlarında olduğu gibi ne anne işlevinde ne de kocasının yanında savaşan kahraman kadın rolünde görebiliyoruz. Selcen Hatun kılıcı kaptığı zaman (o da Kriemhild gibi kocasının kılıcı ile dövüşür) Kanturalı'yı öldürmeğe gelen düşmanlarla savaşır, onları yener ve kocasını kurtarır. Kriemhild ise kılıcıyla intikam amacıyla sarayına davet ettiği sonra ellerini ayaklarını bağlatıp huzura getirttiği kardeşi Günther'in ve Hagen'in başını uçurur.

Siegfried'in öldürülmesine kadar olan destanın birinci bölümünde gerek Brünhild gerekse Kriemhild, çeşitli hilelere kanan, aldanan, seven sevilen, ızdırap çeken, kıskanan, hırs ve öfkeye mağlup olan kadın görünümünde rollerini sürdürüyorlar. Destanın ikinci bölümünde ise kadın, tek başına Kriemhild'in kişiliğinde intikam ateşi ile yanan kana susamış bir canavar olarak şekillendiriliyor.

Ve yine Hildebrandt tarafından herkesin gözü önünde gaddarca öldürülmesi olayında da kadın, okuyucunun nazarında aşalanmış oluyor.

Alman Destanlarının kadını zafları ihtirası ve olumsuz yönleri ile gösterip onu erkeğin yanında daha değersiz kılma çabası dikkatimizi çekiyor. Türk Destanlarında ise kadın, güçte ve kuvvette, fedakârlık ve yüreklilikte erkeği ile her yönde yarışan saygı değer yüce bir varlık olarak hayranlığımızı kazanıyor.